

Γλωσσικές Επιλογές

1. Λειτουργία της Γλώσσας

- **Αναφορική – δηλωτική – κυριολεκτική**
 - Ο πομπός απευθύνεται στη λογική του δέκτη
 - Επιτυγχάνεται η ρεαλιστική, αντικειμενική μετάδοση του νοήματος
 - Το μήνυμα γίνεται άμεσα κατανοητό από τον αναγνώστη
 - Ο λόγος είναι αντικειμενικός
 - Το ύφος γίνεται επίσημο, σοβαρό και απρόσωπο
- **Ποιητική – συνυποδηλωτική – μεταφορική**
 - Δίνεται έμφαση στο αισθητικό αποτέλεσμα του μηνύματος
 - Ο πομπός επιδιώκει την συναισθηματική αντίδραση του δέκτη
 - Τα νοήματα συνδέονται συνειρμικά, επομένως ο λόγος είναι περισσότερο υποκειμενικός
 - Το ύφος είναι λογοτεχνικό, γλαφυρό, ζωντανό, άμεσο και παραστατικό και οικείο

2. Εγκλίσεις

Οριστική = αντικειμενικότητα, βεβαιότητα.

Δυνητική οριστική (θα + Παρατατικός/Υπερσυντέλικος) = δηλώνει το πιθανό

Υποτακτική = προτρεπτικό ύφος, διδακτικός τόνος

Προστακτική = προσδίδει έντονο διδακτισμό

3. Ρηματικά Πρόσωπα

α' ενικό = εκφράζονται προσωπικές απόψεις (σχετικά με το Χ) , υποκειμενικότητα, εξομολογητικός τόνος, ζωντάνια, παραστατικότητα, αμεσότητα και οικείο ύφος. Το κείμενο αποκτά το ύφος μιας προσωπικής μαρτυρίας.

β' ενικό και πληθυντικό = διαλογικός τόνος, θεατρικότητα, δραματικότητα, ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα, οικειότητα + σύνδεση με το νόημα

α' πληθυντικό = ο πομπός εντάσσει τον εαυτό του στο Χ σύνολο, εκφράζονται οι απόψεις του συνόλου (όσον αφορά...+ σύνδεση με το νόημα), συλλογικότητα, συνυπευθυνότητα, καθολικότητα, ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα, οικειότητα

γ' ενικό και πληθυντικό = παρουσιάζονται οι απόψεις σχετικά με το Χ αντικειμενικά (σύνδεση με το νόημα), σοβαρό, επίσημο, ουδέτερο και απρόσωπο ύφος, προσδίδει κύρος και αξιοπιστία, ο πομπός αποστασιοποιείται από το πρόβλημα

4. Τα σημεία στίξης και η λειτουργικότητά τους

5. Ευθύς – Πλάγιος Λόγος

- **Ευθύς λόγος**

- Παρατίθενται τα λόγια του Χ αυτούσια σχετικά με το Ψ... (σύνδεση με το νόημα)
- Προσδίδει ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα στο λόγο
- Ύφος οικείο
- Προσδίδει αντικειμενικότητα
- Αίσθηση προφορικότητας
- Βιωματικότητα

- **Πλάγιος λόγος**

- Προσδίδει σοβαρότητα και επισημότητα στο ύφος
- Μεταφέρονται τα Χ λόγια κάποιου (του Ψ) από κάποιον άλλον (σύνδεση με το νόημα) τα οποία ενδεχομένως να έχουν αλλοιωθεί. Άρα χάνει σε πειστικότητα

6. Μακροπερίοδος – Μικροπερίοδος Λόγος

- **Μακροπερίοδος Λόγος**

- Εκφράζονται σύνθετες σκέψεις
- Τα επιχειρήματα αναπτύσσονται διεξοδικά, άρα γίνονται πιο πειστικά
- Ο συγγραφέας αποδεικνύει την εκφραστική του δεινότητα και το υψηλό μορφωτικό επίπεδό του
- Το ύφος γίνεται επίσημο και σοβαρό

- **Μικροπερίοδος Λόγος**

- Ο συγγραφέας εκφράζει τις σκέψεις και τις απόψεις του με λιτό τρόπο
- Αποτελεί δείγμα λαϊκής έκφρασης και απλού και οικείου ύφους
- Προσδίδει ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα στο λόγο
- Γίνεται εύκολα κατανοητός από τον αναγνώστη
- Στηρίζεται στην παρατακτική σύνδεση

7. Παρατακτική – Υποτακτική Σύνδεση

- **Παρατακτική**

- Συνδέονται ισοδύναμες προτάσεις
- Ο λόγος γίνεται λιτός, απλός, άμεσος, κοφτός και το ύφος εκλαϊκευμένο

- **Υποτακτική**

- Συνδέονται κύριες με δευτερεύουσες προτάσεις
- Ο λόγος γίνεται πιο σύνθετος, τα νοήματα πολύπλοκα, προσδίδει κύρος και εγκυρότητα
- Αποδεικνύεται η εκφραστική δεινότητα και το υψηλό πνευματικό επίπεδο του πομπού
- Το ύφος γίνεται σοβαρό και επίσημο

8. Ειδικό Λεξιλόγιο – Λόγιες – Λαϊκές Λέξεις

ΕΙΔΙΚΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ:

- προσδίδει σαφήνεια και κύρος
- αποδεικνύει το μορφωτικό επίπεδο και τις ειδικές γνώσεις του συγγραφέα πάνω στο Χ ειδικό θέμα (σύνδεση με το νόημα)
- αποτελεί στοιχείο επιστημονικού λόγου
- το ύφος γίνεται επίσημο και σοβαρό

ΛΟΓΙΕΣ ΛΕΞΕΙΣ:

- προσδίδουν ακρίβεια, εγκυρότητα, σοβαρότητα
- ενισχύουν το επίσημο ύφος
- αποδίδουν έννοιες με σύνθετο νόημα

ΛΑΪΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ:

- ο λόγος αποκτά προφορικότητα
- ενισχύει την καθημερινή επικοινωνία και το απλό και οικείο ύφος
- ο συγγραφέας προσεγγίζει συναισθηματικά τον αναγνώστη σχετικά με το Χ (σύνδεση με το νόημα)

9. Ενεργητική – Παθητική Σύνταξη

Ενεργητική Σύνταξη:

- τονίζει το υποκείμενο (αναφέρω ποιο είναι) και προσδίδει ζωντάνια, παραστατικότητα, αμεσότητα και οικείο ύφος

Παθητική Σύνταξη:

- τονίζει το αποτέλεσμα της ενέργειας (αναφέρω ποιο είναι) και προσδίδει επίσημο, σοβαρό, απρόσωπο και ουδέτερο ύφος

10. Τροπικότητα (Επιστημική – Δεοντική Τροπικότητα)

11. Χρόνοι

Ενεστώτας = αναφέρεται στο παρόν. Προσδίδει ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα και διάρκεια

Παρακείμενος = δηλώνει μια ενέργεια που έχει γίνει στο παρελθόν αλλά τα αποτελέσματά της συνεχίζουν να ισχύουν στο παρόν. Προσδίδει ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα και διάρκεια

Παρατατικός = αναφέρεται σε κάτι που έγινε στο παρελθόν κατ' εξακολούθηση, δίνει την αίσθηση της επανάληψης, ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα και γλαφυρό ύφος

Αόριστος = κάτι που έγινε στο παρελθόν και τελείωσε στο παρελθόν. Το ύφος γίνεται λιτό, παραστατικό και συνοπτικό αφού παρουσιάζονται τα γεγονότα του παρελθόντος επιγραμματικά.

Μέλλοντας = χρησιμοποιείται για να προιδεάσει τον αναγνώστη για κάτι που θα συμβεί. Το ύφος γίνεται ζωντανό, άμεσο, παραστατικό, προφητικό, δραματικό, απαισιόδοξο ή και ειρωνικό.

+ Προσέχω να τους συνδέω με το νόημα του κειμένου

12. Ασύνδετο σχήμα

- Παρατίθενται μια σειρά στοιχείων (ή ενεργειών, αν πρόκειται για σύνδεση προτάσεων) ως ενιαίο σύνολο (κάνω σύνδεση με το νόημα του κειμένου π.χ. ποια στοιχεία, ποιες ενέργειες)
- Προσδίδεται στο λόγο ροή, ταχύτητα και ρυθμός
- Ο λόγος γίνεται λιτός, απλός, σαφής και κατανοητός
- Δημιουργείται ένα ύφος κοφτό, εμφατικό και με ένταση, οπότε το ύφος γίνεται και πιο άμεσο, ζωντανό και παραστατικό με αποτέλεσμα να ευαισθητοποιεί τον δέκτη

13. Πολυσύνδετο σχήμα

- Ο λόγος αποκτά ένταση, έμφαση, ζωντάνια, παραστατικότητα, γοργότητα και επιδρά στον συναισθηματικό κόσμο του δέκτη.
- Δίνεται έμφαση σε κάθε έννοια/ενέργεια ξεχωριστά (κάνω σύνδεση με το νόημα του κειμένου π.χ. σε ποιες έννοιες/ενέργειες)

14. Επανάληψη

- έμφαση στο νόημα της συγκεκριμένης λέξης (σύνδεση με το νόημα του κειμένου)
- εξασφαλίζει τη συνοχή
- ευαισθητοποιεί τον δέκτη
- ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα
- βεβαιότητα για το θέμα που θίγεται

15. Ξενικοί Όροι

- Προσεγγίζεται το θέμα διεθνώς (ποιο θέμα? σύνδεση με το νόημα)
- Κύρος
- Μεγαλύτερη εμβέλεια επιρροής πέραν των ορίων του τόπου

16. Προτάσεις Κρίσεως

- Μεταδίδεται απλώς η Χ πληροφορία και δεν προβληματίζεται ο δέκτης (σύνδεση με το νόημα του κειμένου)
- Ενισχύεται η βεβαιότητα του συντάκτη για τα λεγόμενά του
- Επίσημο ύφος

17. Στοιχεία Προφορικότητας

- χρήση ελλειπτικών προτάσεων και ανολοκλήρων φράσεων
- παρατακτική σύνδεση των προτάσεων
- ασύνδετο σχήμα
- ενεργητική σύνταξη
- όχι ιδιαίτερα επεξεργασμένο λεξιλόγιο
- επαναλήψεις
- ασυνταξίες
- παύσεις
- προσφωνήσεις
- ερωτήσεις
- ευθύς λόγος
- α' και β' ρηματικό πρόσωπο

18. Γλωσσικές Επιλογές Ευαισθητοποίησης

- α' και β' ρηματικό πρόσωπο
- Προστακτική και υποτακτική έγκλιση
- Σημεία στίξης και η λειτουργία τους
- Σχήματα λόγου (μεταφορές, παρομοιώσεις, προσωποποιήσεις, επανάληψη, αντίθεση)
- Ασύνδετο σχήμα
- Ποιητική χρήση της γλώσσας
- Ειρωνεία
- Χιούμορ
- Εικόνες
- Επίθετα
- Ερωτήσεις
- Μικροπερίοδος
- Προφορικότητα
- Ευθύς λόγος
- Ενεστώτας
- Συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις
- Παρατακτική σύνδεση

(Μονάδα για εύρεση, Μονάδα για χωρίο, Μονάδα για σύνδεση με το νόημα και υφολογική λειτουργία)

* Τα σχήματα λόγου προσδίδουν ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα αλλά για την επανάληψη και το ασύνδετο σχήμα δες παραπάνω τις επιπλέον λειτουργίες τους.

19. Γλωσσικές Επιλογές με τις οποίες Προβληματίζει

- Ρητορικές ερωτήσεις
- Χρήση α' πληθυντικού προσώπου (δημιουργεί αίσθηση συλλογικότητας γύρω από το θέμα)
- Χρήση β' προσώπου
- Ασύνδετο σχήμα
- Μεταφορές

* Προσοχή! Κάνω σύνδεση με το νόημα του κειμένου. Ως προς τι προβληματίζουν όλα τα παραπάνω?

20. Λειτουργία Ελλειπτικών Προτάσεων

- Ενισχύουν τον συμβουλευτικό, αυστηρό τόνο
- Επιτείνει τον γρήγορο ρυθμό
- Ενισχύει τη σαφήνεια του μηνύματος (σύνδεση με το νόημα του κειμένου)
- Κρατά αμείωτη την προσοχή του δέκτη
- Κάνει το λόγο πιο πειστικό